

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

16 MARS 2004

Proposition de loi adaptant plusieurs lois électorales à l'abaissement de l'âge d'éligibilité pour les Conseils de région et de communauté

RAPPORT
 FAIT AU NOM
 DE LA COMMISSION
 DE L'INTÉRIEUR ET DES
 AFFAIRES ADMINISTRATIVES
 PAR M. NOREILDE

I. PROCÉDURE

Au cours de sa réunion du 16 mars 2004, la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives s'est penchée sur une note du service d'Évaluation de la législation du Sénat faisant apparaître qu'il s'imposerait d'adapter plusieurs lois électorales au projet de loi et au projet de loi spéciale adoptés par le Sénat et la Chambre des représentants, abaissant de 21 à 18 ans l'âge de l'éligibilité en tant que membre d'un Conseil régional ou d'un Conseil de communauté (doc. Sénat, n°s 3-473, 2003/2004 et 3-474, 2003/2004 et doc. Chambre, n°s 51-581, 2003/2004 et 51-584, 2003/2004).

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2003-2004

16 MAART 2004

Wetsvoorstel tot aanpassing van verschillende kieswetten aan de verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd voor de Gewest- en Gemeenschapsraden

VERSLAG
 NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
 BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR DE
 ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN
 UITGEBRACHT
 DOOR DE HEER NOREILDE

I. PROCEDURE

Tijdens haar vergadering van 16 maart 2004 besprak de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden een nota van de dienst «Wetsevaluatie» van de Senaat waaruit bleek dat een aanpassing van verschillende kieswetten zich opdrong aan het door de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen wetsontwerp en ontwerp van bijzondere wet, waardoor de leeftijd om te worden verkozen tot lid van een Gewest- of Gemeenschapsraad werd verlaagd van 21 jaar tot 18 jaar (stuk Senaat, nrs. 3-473, 2003/2004 en 3-474, 2003/2004 en stuk Kamer, nrs. 51-581, 2003/2004 en 51-584, 2003/2004).

Composition de la commission/Samenstelling van de commissie:

A. Membres/Leden:

SP.A-SPIRIT	Mimount Bousakla, Fatma Pehlivan, Ludwig Vandenhove.
VLD	Jeannine Leduc, Stefaan Noreilde, Paul Wille.
PS	Sfia Bouarfa, Anne-Marie Lizin, Philippe Moureaux.
MR	Berni Collas, Alain Destexhe, François Roelants du Vivier.
CD&V	Erika Thijs, Marc Van Peel.
VLAAMS BLOK	Yves Buysse, Wim Verreycken.
CDH	Christian Brotcorne.

B. Suppléants/Plaatsvervangers:

Christel Geerts, Caroline Gennez, Lionel Vandenbergh, Myriam Vanlerberghe.
Hugo Covelijs, Jacques Germeaux, Annemie Van de Castele, Patrik Vankrukelsven.
Jean-Marie Happart, Jean-François Istasse, Christiane Vienne.
Marie-Hélène Crombé-Bertom, Christiane Defraigne, Nathalie de T'Serclaes, Alain Zenner.
Sabine de Bethune, Mia De Schampheleire, Hugo Vandenbergh.
Anke Van dermeersch, Joris Van Hauthem, Frank Vanhecke.
Clotilde Nyssens, René Thissen.

Estimant qu'une telle contradiction poserait des problèmes pratiques, la commission a jugé opportun d'adapter au plus vite les lois électorales à l'abaissement de l'âge de l'éligibilité.

Au cours de la même réunion, la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives a rédigé, examiné et voté la proposition de loi qui fait l'objet du présent rapport, et ce en application de l'article 22.3 du règlement du Sénat.

Cet article 22.3 définit comme suit les conditions auxquelles il peut être recouru à cette procédure spéciale :

«Lorsque, dans une discussion, les commissions concluent à la nécessité de légiférer ou d'exprimer le point de vue du Sénat, elles peuvent rédiger elles-mêmes une proposition de loi ou de résolution, l'examiner, la mettre aux voix et faire rapport à son sujet, sans que le Sénat la prenne préalablement en considération.

Cette procédure ne peut être engagée qu'avec l'accord écrit de deux tiers des membres de la commission, et moyennant l'assentiment préalable du président du Sénat. En cas de doute sur la recevabilité ou sur la compétence de la commission, celui-ci consulte le bureau.»

Vu l'urgence, dans la perspective des élections des Conseils de communauté ou de région, de lever la contradiction contenue actuellement dans les lois électorales, le président de la commission, M. Vandenhove, a soumis le 13 mars 2004 une lettre, datée du même jour, au président du Sénat, dans laquelle 12 membres de la commission (c'est-à-dire la majorité des deux tiers requise par l'article 22.3 du règlement du Sénat) déclaraient marquer leur accord sur l'engagement de la procédure prévue à l'article 22.3 du règlement du Sénat. Le président du Sénat a donné l'assentiment nécessaire.

II. PROJET DE PROPOSITION DE LOI

L'auteur principal de la proposition de loi, M. Vandenhove, et ses coauteurs, Mmes Bouarfa, Defraigne et De Schampelaere et MM. Brotcorne et Noreilde, ont soumis à la commission le projet de proposition de loi suivant:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 15, § 2, 2°, de la loi ordinaire du 16 juillet 1993 visant àachever la structure fédérale de l'État,

Aangezien de commissie van oordeel was dat deze tegenstrijdigheid in de praktijk tot problemen zou leiden, was zij van oordeel dat het raadzaam was om de kieswetten zo snel mogelijk aan te passen aan de verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd.

Op dezelfde vergadering heeft de commissie voor de Binnenlandse Zaken en Administratieve Aangelegenheden het bovenvermelde wetsvoorstel opgesteld, besproken en goedgekeurd, en zulks met toepassing van artikel 22.3. van het reglement van de Senaat.

De voorwaarden waaronder zij van deze bijzondere procedure gebruik kon maken, worden in het voormelde artikel 22.3. als volgt omschreven:

«Wanneer de commissies naar aanleiding van een besprekking beslissen dat een wetgevend initiatief nodig is of dat de Senaat zijn standpunt te kennen moet geven, kunnen ze zelf een voorstel van wet of van resolutie opstellen, het bespreken, erover stemmen en hierover verslag uitbrengen, zonder dat de Senaat het vooraf in overweging neemt.

Deze procedure kan alleen worden aangevat als twee derden van deleden van de commissie zich schriftelijk akkoord verklaren en de voorzitter van de Senaat vooraf zijn toestemming heeft gegeven. In geval van twijfel over de ontvankelijkheid of over de bevoegdheid van de commissie, raadpleegt de voorzitter het bureau.»

Gelet op de dringende noodzakelijkheid om de bestaande tegenstrijdigheid in de kieswetten op te heffen met het oog op de nakende verkiezingen voor de gemeenschaps- of gewestraden, heeft de voorzitter van de commissie, de heer Vandenhove, op 16 maart 2004 een brief van dezelfde datum voorgelegd aan de voorzitter van de Senaat waarin twaalf (= vereiste tweederde meerderheid overeenkomstig artikel 22.3. van het reglement van de Senaat) leden van de commissie zich akkoord verklaarden met de in artikel 22.3. van het reglement van de Senaat bepaalde procedure. De voorzitter van de Senaat verleende de vereiste toestemming.

II. ONTWERP VAN WETSVOORSTEL

De hoofdindiner van het wetsvoorstel, de heer Vandenhove, en de mede-indiners, de dames Bouarfa, Defraigne en De Schampelaere en de heren Brotcorne en Noreilde, legden de commissie het volgende ontwerp van wetsvoorstel voor:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 15, § 2, 2°, van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstruk-

les mots «l'âge de vingt et un ans accomplis» sont remplacés par les mots «l'âge requis».

Art. 3

À l'article 12, § 2, 2°, de la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale et des membres bruxellois du Conseil flamand, les mots «l'âge de vingt et un ans accomplis» sont remplacés par les mots «l'âge requis».

Art. 4

À l'article 24, § 2, 2°, de la loi du 6 juillet 1990 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Communauté germanophone, les mots «l'âge de vingt et un ans accomplis» sont remplacés par les mots «l'âge requis».

Art. 5

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.

Développements

L'âge pour pouvoir être élu membre d'un Conseil de région ou de communauté a été abaissé récemment de 21 à 18 ans.

Cela s'est fait:

— pour le Conseil régional wallon et le Conseil flamand, par l'article 2 du projet de loi spéciale portant diverses modifications en matière de législation électorale (doc. Chambre, n° 51-584/8; doc. Sénat, n° 3-473/5). Ce projet a été adopté par les deux Chambres;

— pour le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale et pour les membres bruxellois du Conseil flamand, par l'article 16 du même projet de loi spéciale;

— pour le Conseil de la Communauté germanophone, par l'article 32 du projet de loi portant diverses modifications en matière de législation électorale (doc. Chambre, n° 51-581/9; doc. Sénat, n° 3-474/5). Ce projet a également été adopté par les deux Chambres.

Les diverses lois électorales n'ont toutefois pas été adaptées à cette modification. Aux termes de ces lois, les candidats aux élections des Conseils de région et de communauté doivent toujours être écartés s'ils n'ont pas atteint, à la date de l'élection, l'âge de vingt et un ans accomplis.

tuur worden de woorden «de volle leeftijd van een-eeuwintig jaar» vervangen door de woorden «de vereiste leeftijd».

Art. 3

In artikel 12, § 2, 2°, van de wet van 12 januari 1989 tot regeling van de wijze waarop de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Brusselse leden van de Vlaamse Raad verkozen worden, worden de woorden «de leeftijd van ten volle eenentwintig jaar» vervangen door de woorden «de vereiste leeftijd».

Art. 4

In artikel 24, § 2, 2°, van de wet van 6 juli 1990 tot regeling van de wijze waarop de Raad van de Duitstalige Gemeenschap wordt verkozen, worden de woorden «de volle leeftijd van eenentwintig jaar» vervangen door de woorden «de vereiste leeftijd».

Art. 5

Deze wet treedt in werking op de dag van haar bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

Toelichting

De leeftijd om verkozen te kunnen worden als lid van een Gewest- of Gemeenschapsraad werd recent verlaagd van 21 jaar tot 18 jaar.

Dat gebeurde:

— voor de Vlaamse Raad en de Waalse Gewestraad, door artikel 2 van het ontwerp van bijzondere wet houdende verschillende wijzigingen van de kieswetgeving (stuk Kamer, nr. 51-584/8; stuk Senaat, nr. 3-473/5). Dit ontwerp werd aangenomen door beide Kamers;

— voor de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor de Brusselse leden van de Vlaamse Raad, door artikel 16 van hetzelfde ontwerp van bijzondere wet;

— voor de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, door artikel 32 van het wetsontwerp houdende verschillende wijzigingen in de kieswetgeving (stuk Kamer, nr. 51-581/9; stuk Senaat, nr. 3-474/5). Ook dit ontwerp werd aangenomen door beide Kamers.

De verschillende kieswetten werden echter niet aangepast aan deze wijziging. Op grond van die wetten moeten kandidaten voor de verkiezingen van de Gewest- en Gemeenschapsraden nog steeds worden geweigerd indien zij op de datum van de verkiezing de volle leeftijd van eenentwintig jaar niet bereikt hebben.

La présente proposition de loi vise à adapter les lois électorales à l'abaissement de l'âge d'éligibilité de 21 à 18 ans. Elle stipule que les candidats aux élections pour les Conseils de région et de communauté doivent être écartés s'ils n'ont pas atteint, à la date de l'élection, l'âge requis. Cette formulation, inspirée par l'article 119bis du Code électoral, offre l'avantage que les dispositions concernées resteront correctes en cas de modification ultérieure de l'âge d'éligibilité par le législateur.

Le vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur a marqué explicitement son accord sur l'initiative législative de la commission.

M. Van Peel a remercié le service d'Évaluation de la législation du Sénat pour cette initiative, qui permettra d'éviter aux pouvoirs législatif et exécutif de se trouver dans une situation épiqueuse. Le président s'est associé à ces remerciements.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Les articles 1er à 5 ont été adoptés sans discussion à l'unanimité des 11 membres présents.

IV. VOTE SUR L'ENSEMBLE

L'ensemble de la proposition de loi a été adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Confiance a été faite au rapporteur pour un rapport oral en séance plénière du Sénat.

Le rapporteur,

Stefaan NOREILDE.

Le président

Ludwig VANDENHOVE.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de kieswetten aan te passen aan de verlaging van de verkiesbaarheidsleef-tijd tot achttien jaar. Het bepaalt dat de kandidaten voor de verkiezingen van de Gewest- en Gemeen-schapsraden moeten worden geweigerd indien zij op de datum van de verkiezing de vereiste leeftijd niet bereikt hebben. Deze formulering, die wordt gebruikt in artikel 119bis van het Kieswetboek, biedt meteen het voordeel dat de betrokken bepalingen correct blijven indien de wetgever later de verkiesbaarheidsleef-tijd nogmaals wijzigt.

De vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken verklaarde zich uitdrukkelijk akkoord met het wetgevend initiatief van de commissie.

De heer Van Peel dankte de dienst «Wetsevaluatie» van de Senaat die met dit initiatief de wetgevende en de uitvoerende macht heeft behoed voor een netelige situatie. De voorzitter sloot zich bij dit dankwoord aan.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

De artikelen 1 tot en met 5 werden zonder besprekking eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

IV. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het wetsvoorstel in zijn geheel werd eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschenken aan de rapporteur voor het uitbrengen van een mondeling verslag in de plenaire vergadering van de Senaat.

De rapporteur,

Stefaan NOREILDE.

De voorzitter

Ludwig VANDENHOVE.